

השחיטה.

איתמר נמי: אמר רב אסי אמר רבי יוחנן: ורידין צריך שיראו את אויר הכלי, והיינו מה שאמרנו שיתנם מעל הכלי (10).

בעא מיניה רב אסי מרבי יוחנן: אם היה הכהן מקבל את הדם במזרק, ונפחתו שולי מזרק, שנשברה תחתית המזרק עד שלא הספיק להגיע הדם לאויר דפנות המזרק, והוא עדיין כנגד אוירו מלמעלה, וכיון שנשברה תחתית המזרק, נשפך הדם לרצפה, מהו דינו?

האם מצב הדם כשהוא באויר הכלי מלמעלה, אף על פי שאין סופו לנוח בכלי, שהרי קרקעיתו עתידה ליפול קודם שינוח הדם בתוכו, כמונח בכלי דמי, ונחשב שהתקבל הדם בכלי, ולאחר מכן נשפך הדם מהכלי לרצפה, וכשר.

ודנה הגמרא: **ודם סכין — במאי מקנח ליה? והרי אין לקבלו לכלי.** (8)

אמר אבוי: מקנח את דם הסכין בשפת מזרק, ולא בתוכו, כדכתיב בספר עזרא [פרק א] שקרויין המזרקין "כיפורי זהב", על שם שמקנחים בהם הדם, ובכמה מקומות מצינו ש"קינוח" קרוי כיפור.

אמר רב חסדא אמר רב ירמיה בר אבא: השוחט צריך שיתן ורידין שבצואר הבהמה וכן את שני סימניה הנשחטים לתוך הכלי שמקבל בו הדם, ובכך מקיים היטב דין קבלה מהפר ללא הפסק בין הכלי לפר. (9) ואין הכוונה שיתן הורידין לתוך דפנות הכלי, שאי אפשר לעשות כן, אלא יתנם מעל הכלי כנגד אוירו ולא מציודו, כי האויר שמצדו מפסיק בין הפר לכלי, ואין כאן קבלה מהפר אלא מהאויר.

כה-ב

מאחר ולא נתקבל בכוס כדינו, אבל מכל מקום, דינו להישפך ליסוד, כיון שנתקדש על ידי הסכין. ולכן יש לקנחו בשפת מזרק, ולשופכו ליסוד עם שיירי הדם שבמזרק.

9. כך פירש רש"י דין זה. וכתב השפת אמת, שפירש כן על פי מה שכתב לקמן [לגבי מה שאמרה הגמרא "חבית" בעי מיניה, ופשט ליה "מזרק" ופירש שם רש"י], שכאשר הדם מונק לכלי מן האויר, לא נחשב קבלה מהפר אלא מהאויר [אם לא שנאמר אויר שסופו לנוח כמונח דמי], ולכן צריך שיהיו הורידין סמוכים לכלי.

אולם, מלשון הרמב"ם [הלכות מעשה הקרבנות, פרק ד' הלכה ח'] נראה, שטעם דין זה הוא בכדי שיתקבל כל הדם. וכתב השפת אמת, שזהו לפי הלשון הראשון בגמרא לקמן, הסוברת שכל זמן שהדם באויר ולא נח, נחשב דם מהפר, ורק במקום שנח על הרצפה יש בו פסול נשפך. וכתב עוד, שלפי רש"י דין זה מעכב אפילו בדיעבד, שהרי אם לא נתקבל מהפר, פסול, אולם לשיטת הרמב"ם יש להכשיר בדיעבד אם לא נתן הורידין לכלי שהרי אף קבלת מקצת דם מועילה בדיעבד. ועיין באבן האזל [הלכות מעשה הקרבנות, פרק ד' הלכה ט'] שהעלה שאף לרש"י אין דין זה של קבלה מהפר ללא הפסק אויר מעכב, והוא רק לכתחילה, וכלשון רש"י: "דינהוי קבלה מהפר שפיר".

10. כן פירש רש"י. ובאבן האזל [שם] הביא את לשון הרמב"ם שחולק וסובר שיש ליתן הורידין לתוך דפנות הכלי ממש. וכתב עוד, שבדבר זה חולקים רב ירמיה בר אבא ורב אסי, שלרב ירמיה בר אבא יש ליתנם לתוך הכלי ממש, ולמעלה מהכלי לא יועיל, כיון שנחשב קבלה מהאויר ולא מהפר, ולרב אסי מועיל אף למעלה מהכלי, משום שאויר כלי ככלי.

שלולי דרשת "דם מהפר יקבלנו", היינו לומדים בדרשת "מדם הפר ולא דבר אחר" לפסול רק דם הנשפך, ולא היינו יודעים לפסול דם שעל הסכין. ומכאן ראייה, שפסול דם הסכין שונה מפסול דם הנשפך, שהרי אין ללמוד אותם זה מזה. והקשה הגר"י: מאחר ופסול דם הנשפך הינו מחמת שלא נתקבל הדם בכלי מהפר, הוא הדין בדם שעל הסכין, יש לנו לפסול מאותו הטעם שפסלנו את הדם הנשפך?

ותירץ, כיון שהסכין נמצאת בצואר הבהמה, לא נחשב הדם שעליה כמי שפרש מהבהמה אלא נחשב עדיין בתוך הצואר, וכשמקבלו בכלי, נחשב שקיבלו מהפר ולא מהסכין, ולכן, אין לפסול מטעם נשפך הדם. ורק בדרשת "מדם הפר ולא מדם הפר ודבר אחר" התחדש דין נוסף, שגם דם שהוא על הסכין פסול לקבלה.

אולם, דעת הקרן אורה, שדרשת "מדם הפר ולא דבר אחר" אינה דרשה חדשה הבאה לחדש פסול נוסף של דם שעל הסכין, אלא בין דם שעל הסכין ובין דם הנשפך, שניהם נלמדים מדרשה אחת, שענינה "דם מהפר יקבל ולא מדבר אחר", ופסול שניהם הוא מחמת שלא נתקבל הדם לכלי מהפר. ולא נתחדש בדין דם שעל הסכין אלא ענין זה, שצריך להגביה את הסכין בכדי שלא יפול מהדם שעל הסכין לתוך הכלי.

8. הקשה המקדש דוד [פרת חטאת, נא א], מדוע אינו יכול לקנח הסכין במפה או במה שירצה? ותירץ, היות והדין הוא שהסכין מקדש את הדם, הרי שגנאי הוא להורידי ולקנחו בכלי חול, ולכן יש לקנחו בכלי שרת דווקא. ומוסיף עוד: דווקא בשפת מזרק היה מקנח. כיון שהמזרוקות היו מיוחדים לדבר זה, וכמו שהביאה הגמרא שקרויים כפורי זהב על שם שהיו מקנחים בהם את הדם.

הרדב"ז כתב, שאמנם דם שעל הסכין אינו ראוי לזריקה

כי מים אלו, כבר בעודם באויר נחשבים הם כמונחים בחבית, וכיון שהחבית לא הונחה שם לשם קידוש מי חטאת, הרי המים אינם נחשבים עוד כ"מים חיים", אלא הרי הם כמי שהונחו בחבית שלא לשם קידוש למי חטאת. ולכן, גם אם יתן עתה שם כלי אחר, או יאחזנו בידו לשם קבלת מי החטאת, פסולים המים, עקב היותם נחשבים כמי שהונחו בחבית שלא לשם קידוש.

ומכאן הוכיח רבי יוחנן שדבר הנמצא כנגד אויר הכלי מלמעלה, נחשב כמונח בכלי.

וממשיכה הברייתא: אבל, אם **צירף פיה**, הצמיד את פי החבית אל מתחת לזינוק, באופן שאין מרחק של אויר [בגובה הזינוק] המפסיק בין פיה שלמטה לזינוק שמעליה, הרי רק המים שבאו בתוכה, בתוך אויר דפנותיה, **פסולין**, כיון שכבר נתקבלו המים בתוכה שלא לשם קידוש מי חטאת. ואולם, המים שבחוצה לה, שעדיין מצויים בתוך הזינוק עצמו, אף שהם כנגד אוירה מלמעלה, **כשרין**, כיון שעדיין לא יצאו המים ונפרדו מהזינוק, ואין הם מצויים תלושים באויר עד שנחשיבם כמונחים בחבית שתחתם.

ומקשינן: **האי מאני!**? איזו ראייה יש מברייתא זו לבעייתו של רב אסי? והרי הוא **בעי מיניה** מרבי יוחנן מה הדין באויר שאין סופו לנוח, כגון כשנפחתו שולי המזרק, שאז הדם שבאויר לא היה עתיד ואף לא ראוי לנוח במזרק, שהרי נתקלקל ולא היה ראוי לקבלה, ואילו רבי יוחנן קא פשט ליה ממקרה של אויר שסופו לנוח, והיינו המקרה של חבית, שאמנם גם בזה סופם של המים שלא נחו

או שנאמר, לא כמונח דמי, ולא נחשב שהתקבל הדם בכלי, ונמצא שנשפך מצואר הבהמה הישר לרצפה, ופסול.⁽¹¹⁾

ובאופן שהגיע הדם לתוך אויר המזרק, ולא הספיק לנוח בקרקעיתו עד שנשברה, לא הסתפק רב אסי כיון שמשכנס הדם בין דפנות המזרק, נחשב קבלה, ואין צריך שינוח בקרקעיתו.⁽¹²⁾

אמר ליה רבי יוחנן לרב אסי: **תניתוה**, שנינו את פתרון הבעיה הזאת בברייתא השנויה לגבי קידוש מי חטאת:

דתניא, אמרה תורה, שכדי לקדש "מי חטאת" [שמערבים בהם את אפר השריפה של פרה אדומה, ומזיזים אותם על טמאי מת לטהרם], יש לקבל "מים חיים אל כלי". והיינו, לקבל את מי המעיין, הנקראים "מים חיים", היישר ממקור נביעתם של המים אל כלי המיועד לקבל את המים לשם קידוש מי חטאת, ואם ישאב את המים או יקבלם בכלי שלא לשם קידוש מי חטאת, יפסלו המים.

ולכן, חבית שמונחת תחת הזינוק, צינור של מי מעיין, המקלח מים מגובה הר זקוף למרחוק, והחבית לא הונחה שם לשם קידוש מי חטאת, הרי מים שבאו בתוכה בין דפנותיה של החבית, אף שלא נחו בקרקעיתה, וכן מים שבחוצה לה, שהגיעו כנגד אוירה מלמעלה, **פסולין** לקידוש מי חטאת, ולא יועיל לתת כלי אחר לתוכה או מעליה כדי לקבל את המים לשם קידוש מי חטאת.

11. כתב האבן האזל [שם], שספק הגמרא הוא על הזמן שנמצא הדם באויר מעל המזרק, קודם שנפחת, אבל לאחר שכנס הדם לאויר דפנות המזרק, לא יתכן לדון אם אויר אין סופו לנוח כמונח דמי, כיון שכבר נפחת המזרק ואינו ראוי לקדש הדם בתוכו. אולם כתב, שהרמב"ם, הסובר שקבלת הדם נעשית באופן שנותן הורידין לתוך הכלי, הרי שבהביאו [בהלכות מעשה הקרבנות, ד ט] דין זה של נפחתו שולי הכלי ופסק בזה שפסול, צריך לומר בדבריו, שמדבר באופן שנפחתו שולי מזרק קודם שיצא הדם מהורידין לאויר הכלי, שאם לא כן, נמצא שכבר נתקבל הדם בכלי קודם שנפחתו שוליו, ומדוע יפסל. וכן פשוט לשון הרמב"ם שהקדים לדון זה של נפחתו שולי הכלי וכתב: "אויר כלי הרי הוא ככלי". ומשמע שמדבר על אויר של תוך הכלי, ומה שאמרנו שבאופן זה לא יועיל כיון שאין הכלי ראוי לקדש, צריך לומר, שהרמב"ם מדבר באופן שלא נפחתו שוליו לגמרי עד שאין הוא ראוי לקבלה כלל, אלא

12. כתב הפנים מאירות, שמצוות קבלה מתקיימת רק על ידי שהדם מונח בשולי הכלי. ומה שנחשבת קבלה אף בשכנס הדם לבין דפנות הכלי, הוא מפני שבעודו באויר נחשב כמונח בשוליו. ומבאר, שהכרח הגמרא לכך הוא, שאם לא נאמר כן, נמצא שבכל קבלה לא הגיע הדם מהפר אלא מהאויר, ורשיי כתב לקמן שקבלה מהאויר פסולה, ובהכרח שבין דפנות הכלי נחשב כמונח בשוליו, ולכן נחשב קבלה מהפר.

אולם, החק נתן והשפת אמת כתבו, כי הטעם שבין דפנות הכלי נחשב קבלה, אינו מחמת שנחשב מונח בשוליו, אלא שמצוות קבלה מתקיימת בזה שהגיע הדם לבין דפנות הכלי, ואין צריך שינוח בשוליו.

שהרי וכי אי אתה מודה במזרק, שאי אפשר לו לקבל הדם בלא זינוק של הדם באויר שכנגד המזרק! שאף אם שוחט כנגד אויר הכלי, באופן שמצמיד שפת הכלי למקום השחיטה, אין הדם יורד ממקום השחיטה לכלי אלא מקלח באויר מלמעלה לרוחב הכלי ואחר כך יורד לכלי, ונמצא שיורד מהאויר ולא ישירות מהפר, (14) והרי אמרה תורה דם מהפר יקבלנו ולא מהאויר, אלא בהכרח אתה אומר, שמצב הדם באויר נחשב כמונח בכלי, ומכאן תלמד לגבי חבית, שאויר שסופו לנוח כמונח דמי, ופסולים המים למי חטאת.

תנן התם במסכת פרה [ו ד]: היה קילוח מים יורד מזהר מעוקם, באופן שאין הוא יורד לחבית המונחת, ונתן סמוך למים את ידו או רגלו, או עלי ירקות הראויין לאכילה ומקבלים טומאה, ועשאן כעין מרוב, כדי שיעברו דרכם המים לחבית לשם קידוש מי חטאת, הרי מים אלו שבחבית פסולין. משום שהויית מים אלו אל הכלי היתה באמצעות דבר המקבל טומאה. אבל, אם נתן שם עלי קנים ועלי אגוזים, שאין הם ראויין לאכילה ואינם מקבלים טומאה, הרי שהמים כשירין!

זה הכלל, דבר המקבל טומאה, אם באו על ידו

בחבית, אבל יתכן להחשיבם כמונחים בחבית מחמת שראויין היו להיות מונחים בה, שהרי החבית היתה שלמה וראויה מצד עצמה לקבל את המים, אלמלא שזה קיבלם ומנע מהם ליכנס לתוכה. (15)

ומתריצין: רב אסי תרתי קא בעי מיניה: א. אויר שאין סופו לנוח כמונח דמי או לא. ב. אם תימצוי לומר אויר שאין סופו לנוח לאו כמונח דמי, אויר שסופו לנוח, מאי? האם נחשב כמונח או לא, ורבי יוחנן הוכיח מהברייתא רק לגבי הבעיה השנייה, שבחבית למדנו כי במקום שסופו לנוח, נחשב כמונח.

רב יוסף מתני את הנידון בין רב אסי ורבי יוחנן הכי, כפי שאמרנו.

רב כהנא מתני את דבריהם באופן שרב אסי לא שמע ברייתא זו של חבית, ומשום כך חבית שמונחת תחת הזינוק, מים שחוצה לה כנגד אוירה, בעא מיניה, מהו לקבלם לשם מי חטאת, ופשט ליה רבי יוחנן מברייתא זו של חבית, האומרת שפסולין.

ואילו רבה מתני את דבריהם בצורה שונה: רב אסי, חבית בעא מיניה כדברי רב כהנא, ופשט ליה רבי יוחנן, שיש לך ללמוד דבר זה מקבלת הדם במזרק.

13. כתב החזון איש, שלדברי רש"י שהעמיד הסוגיא באופן שנשפך הדם לרצפה ולא נתקבל כלל בכלי, נמצא שבמקום שלא נפתחו שולי הכלי, אלא המקבל עצמו סילק הכלי קודם שהגיע הדם לתוכו, יהיה כשר, כיון שהדם בעודו באויר, היה סופו לנוח אלמלא בא זה וסילק הכלי, וכשם שבחבית נחשב סופו לנוח, כי מה שלא נח בסוף הוא רק מחמת שבא זה וקלקל, הוא הדין בזה.

ודוחה הגמרא, כי מה שבחבית נחשב האויר כמונח, הוא מפני שסופו לנוח, שהרי בתחילת זינוק המים קודם נתינת הכלי, היה סופם לנוח בחבית, ולכך נחשב כמונחים בה. ואמנם, עדיין נחשבים מים חיים, כל זמן שלא הופסקו מן המעיין, אבל, כיון שענין מילוי מי חטאת הוא למלאותם בכלי לשם קידוש, וכאן נעשה כבר תחילת המילוי בחבית שלא לשם קידוש, נמצא שבנתינת הכלי הינו ממלא מן החבית לכלי, ואילו בנפתחו שולי הכלי, הספק הוא על אויר שאין סופו לנוח, שכל זמן שלא נתן כלי שני, לא היה סופו של הדם לנוח בו אלא בכלי ראשון, ובה נסתפקנו אם אויר כזה מהוה הפסק לכלי. ומה שנתן הדם כמונח בכלי ראשון, לא יפסול על ידי שנאמר שנחשב כממלא מכלי ראשון לכלי שני, כיון שכלי ראשון הינו גם כן כלי כשר, ולא נפסל הדם מחמת שהונח בו, הגם שהנחה זו לא נחשבת קבלה.

14. כתב האבן האזול (בהמשך לדבריו שהובאו לעיל), שלדברי הרמב"ם הסובר שיש ליתן הורידין לבין דפנות הכלי ממש, ושכן סובר רב ירמיה בר אבא, הרי שאין להכריח כלל ממזרק שמועיל אויר שמלמעלה להיחשב כמונח, ולכך פירש, שהספק האמור במזרק על אויר שמעליו הינו רק לרב אסי הסובר

ובעיקר שיטת רש"י בסוגיא, תמה החזון איש, מדוע בחבית נחשב אויר סופו לנוח ואילו נפתחו שולי הכלי נחשב האויר אין סופו לנוח? הרי אם דנים על האויר כלפי מצבו בתחילה, בשניהם סופו לנוח, כי עדיין לא נשבר הכלי, ועדיין לא נתן כלי להפסיק בין הזינוק לחבית, ואם הנדון הוא כלפי מה שיקרה בסוף, בשניהם אין סופו לנוח. בכלי, מחמת שנפתחו שוליו. ובחבית, מחמת שנתן כלי אחר לקבל המים. ועוד תמה, שאין זה מסתבר שיתקדש הדם באויר מחוץ לדפנות הכלי, ורק באופן שבסופו נתקבל לכלי שייך לדון שנתקדש למפרע בעודו באויר.

ולכך מבאר את ספק הגמרא באופן שכאשר נפתחו שולי הכלי, הניח תחתיו כלי אחר וקיבל בו את הדם, ונתתפקה הגמרא, שהיות ומלכתחילה לא היה סופו של הדם לנוח בכלי השני, מהווה האויר הפסק לגביו, ונמצא שקיבל הדם מן האויר שהפסיק בין הפר לכלי, ואין כאן קבלה מהפר. או שנאמר, שכל אויר שנצרך לקבלה אינו הפסק ונחשב כמונח במקום שבו

אמר ליה רבי חייא בר אבא: תרדא, שוטה! והרי לשון המשנה הוא "נתן ידו כדי שיעברו מים לחבית", תנן. ומתיבתא "שיעברו" משמע שלא נפלו המים ושתתו מידו לתוך החבית מיד, אלא על ידי נתינת ידו עברו לחבית בקילוח על פני רוחבה מלמעלה.

ואמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: מה ששינו במשנה שעלי אגוזים אינם מקבלים טומאה, מערותו של רבי צדוק נשנית משנה זו.

דתנן [עדריות ז ד]: העיד רבי צדוק על הזוחלין מי מעיין שקילוחן והמשיכן אל המקוה באמצעות עלי אגוזין, שעשאן כמרוכז והמשיך דרכם את המים לכלי, שהן כשיריין לטבילה. כיון שעלי אגוזים אינם מקבלים טומאה, ולא נעשתה הויית המקוה על ידי דבר המקבל טומאה. וכך העיד: זה היה מעשה במקום הקרוי אוהלייא, ובא מעשה לפני חכמים סנהדרין שבלשכת הגזית, והכשירו.

אמר רבי זירא אמר רבי יוחנן: הצורם און הפר לאחר שחיטה, ונעשה בעל מום, ואחר כך קיבל דמו, פסול הקרבן, משום שגם בשעת קבלה צריך שיהיה הקרבן שלם, שנאמר [ויקרא ד] "ולקח מדם הפר", ומהאזות ה"א של תיבת "הפר" דורשים – פר שהיה כבר! דהיינו שצריך שיהא הפר שלם בשעת קבלה, כפי שהיה בשעת שחיטה.⁽¹⁶⁾

ודנה הגמרא: אשכחן קדשי קדשים, שבהם נאמר הכתוב. אבל קדשים קלים, מנלן דין זה?

אמר רבא: תניא, נאמר בקרבן פסח, שהוא קדשים קלים [שמות יב] "שה תמים זכר בן שנה", מלמד הכתוב שצריך שיהא תמים ובן שנה.

המים אל הכלי, פסולי המים. אבל אם באו על ידי דבר שאינו מקבל טומאה, הרי המים כשיריין.

ודנה הגמרא: מנא הני מילי שדבר המקבל טומאה והמהווה את המים, פוסל?

ומבארת: דאמר רבי יוחנן משום רבי יוסי בר אבא: אמר קרא [ויקרא יא] "אך מעיין ובור מקוה מים יהיה טהור", ומתיבתא "יהיה" דורשים, שהוייתן של מים המטהרים אחרים, כגון מקוה, או מי חטאת, על ידי טהרה תהא! והיינו, כשאתה מהווה אותם להיות מקוה או מים קדושים, עליך להוות אותם על ידי דבר שאינו מקבל טומאה.⁽¹⁵⁾

אמר רבי חייא אמר רבי יוחנן: זאת אומרת, הלכה זאת, הפוסלת את המים שבאוויר כאשר עברו המים לכלי על ידי נתינת ידו, מלמדת כי דבר הנמצא באוויר כלו, כמונח בכלי דמו. שהרי לא ירדו ושתתו המים מידו היישר לתוך החבית, מיד ללא הפסק, אלא על ידי נתינת ידו קילוחו ובאו המים אל האויר שמעל החבית, ומשם עברו בקילוח על פני רוחבה, לתוכה. ואם תאמר שהנמצא מעל אויר הכלי אינו כמונח בכלי, נמצא שבאו המים לכלי מן האויר ולא מידו, ואין להם להיפסל בכך [כי אם יתן האדם את ידו לתוך זרם מים, והם ימשיכו לזרום הלאה, ואחר כך יבואו לכלי, לא יפסלו בכך המים]. אלא בהכרח, אויר כלי ככלי, ולכן העברת המים מיד האדם אל האויר שמעל החבית, נחשבת כהכנסתם לתוכה, והיא נעשית באמצעות ידו.

אמר ליה רבי זירא לרבי חייא בר אבא: אין זו ראייה, ודלמא הלכה זו של נתן ידו, עוסקת באופן שקילוח המים שותת ישירות מידו אל תוך דופנות החבית, ולא היתה ידו מוגבהת מעליה.

להעמדת מקוה, אבל כותל של בנין אינו מקבל טומאה עד שיתהווה שינוי בגוף הבית על ידי שיעלה בו נגע, ונמצא שבמצבו הנוכחי אין הוא מקבל טומאה, ולכן נחשב היה על ידי טהרה. אולם הביא בשם בנו הגר"ח שהוכיח מסוכה, שאם סיככה בדבר טווי פסולה משום שהוא דבר המקבל טומאה כיון שנטמא בנגעים, הרי שאף דבר זה נחשב דבר המקבל טומאה. ובאופן אחר כתב לישב, על פי דברי הרא"ש כי רק בהולכת המים למקוה יש פסול שלא יעשנו על ידי דבר המקבל טומאה, אבל העמדת המקוה עצמה שאין הכותל עשוי אלא למנוע קלקול המים אין בזה פסול של דבר המקבל טומאה.

15. הקשה הקהילות יעקב [סימן י"ט] בשם הגר"ח מבריסק, שלפי דברי הגמרא נמצא שרוב המקוואות שבעולם פסולות, מאחר והכותל של הבנין מעמידם, והכותל הינו דבר המקבל טומאה, שהרי הכותל הוא דבר הנטמא בנגעי בתיים? וכתב לתרץ, שרק דבר הראוי לקבל טומאה במצבו הנוכחי פסול

שנותן הורידין מעל אויר המזרק, אולם רבה ורב כהנא, אינם סוברים כן, אלא כרב ירמיה בר אבא, הסובר שלא מועילה נתינת הורידין מעל הכלי אלא יש ליתנם בתוך אויר דופנותיו, ולכן, הספק חבית היה רק על מים שכבר נכנסו לתוך אוירה, ועדיין לא נחו בה, אם נחשב כמונחים או לא. ועל כך פשט ממזרק, שדאי דם שנכנס לתוך אוירו כבר נתקדש, ובהכרח שהוא משום שנחשב כמונח.

16. רש"י כתב שצורם און הינו מום. ובכתבי הגר"ז חקר בפסול צורם און, האם ענינו, פסול מום, שנתחדש שגם לאחר

אמר ליה רבא לאביי: **תרגומא**, יש לך לפרש את הברייתא שהבאת הדורשת מהכתוב שכל הוויותיו יהיו בתמים ובן שנה כשעת שחיטה, רק **אבן שנה**, על דין בן שנה, לפי שסמוך לו נכתבה תיבת "יהיה", ולומר, שאם נכנס לשנתו השניה לאחר השחיטה קודם שהסתיימו עבודותיו, פסול. אבל תמים, אין צריך שיהיה אלא בשעת קבלה.⁽¹⁷⁾ והגם שלא נאמר הפסוק לגבי תמים, יש לנו ללמוד דין זה מקדשי קדשים, שהואיל וגילתה שם תורה בדרשת "פר שהיה כבר" דין זה של תמים בשעת קבלה, הוא הדין בקדשים קלים.

ותמהה הגמרא: וכי למה צריכים אנו לרבות שיהיה בן שנה בשעת שאר העבודות כבשעת שחיטה? והלא כיון שבשחיטה היה בן שנה, הרי לא יתכן שבשאר עבודות לא יהיה בן שנה, **ומי איכא מידי דבשעת שחיטה הוא בן שנה, ובשעת הולכה וזריקה יהיה בן שתיים?**

ומתריצין: **אמר רבא: זאת אומרת, שעות פוסלות בקדשים!** והיינו, שלענין בן שנה האמור בקדשים, מונים אף את שעותיו של הקרבן, ואם נולד היום בשעה תשיעית ולשנה הבאה נשחט באותה שעה, אסור לזרוק דמו בשעה עשירית, כיון שכבר עברה

אלא שפסוק זה מלמד רק **בשעת שחיטה**, שהרי בסוף הפסוק שלפניו נאמר "תכוסו על השה", והיינו שחיטה, וסמך לזה הכתוב "שה תמים", ואם כן מצינו רק שצריך שיהיה תמים בלא מום ושיהיה בן שנה בשעת שחיטה. אבל **בקבלה, בהולכה, וכן בזריקה, מנין שצריך שיהיה תמים ובן שנה?**

תלמוד לומר "יהיה", ודרשינן, **כל הוויותיו, עבודותיו של קרבן פסח, לא יהיו אלא הם, ובן שנה.**

אייתיבניה אביי לרבא מהא דתניא: רבי יהושע אומר: כל הזבחים שבתורה שנאבד הבשר והחלב או נטמא קודם זריקה, שנשתייר מהם כזית בשר או כזית חלב בלבד – זורק את הדם! אבל אם לא נשתייר מהם כלום, אינו זורק, משום שנאמר "ועשית עולותיך הבשר והדם", מלמד הכתוב שאם אין בשר אין דם!

ומכאן מקשה אביי לרבא, הסובר שבכל עבודות הקרבן יש לו להיות שלם, שהרי אין לך בעל מום גדול מזה שלא נשתייר ממנו אלא כזית בשר, ובכל זאת זורק את הדם [אבל לרבי זירא לא קשה, כי הוא לא אמר אלא בקבלה, ורק לרבא שדרש מהפסוק את כל העבודות, קשה].

דבריו סותרים אלא את אלו.

17. מגירסת רש"י שלפנינו עולה כי פסול זה של צורם און הינו רק על שעת קבלת הדם ולאחר מכן לא נפסל עי"ז. ועייין בשיטה **מקובצת** שעולה מדבריו שאף בהולכה יש פסול זה, ומשום שכל הפסול בקבלה פסול אף בהולכה כפי המבואר בגמרא לעיל [דף ד א].

ובכתבי הגר"ז תמה על דבריו, שהרי פסול צורם און אינו פסול במעשה העבודה על ידי שנאמר שעבודת הקבלה צריכה להיעשות בפר שלם, אלא הוא דין בקרבן, שיהא שלם עד לאחר קבלת הדם, וכיון שאין זה פסול בעבודת הקבלה לא יתעיל כאן הכלל שכל הפסול בקבלה פוסל גם בהולכה. ומלבד זאת, לא שייך כלל שיחול פסול זה על שעת הולכה, שהרי הולכה הינה עבודה שאפשר לבטלה, והיינו שאם יעמוד לצד המזבח ויקבל את הדם, יורקנו ללא הולכה. ומאחר ואמרנו שצורם און אינו פסול בעבודה עצמה אלא הוא רק דין בקרבן שצריך להיות שלם עד לאחר זמן זה, הרי שלא שייך שיחול דין בקרבן להיות שלם עד לאחר ההולכה כיון שכלל אינה מוכרחת להיות, ושיפסל מחמת זה. והעלה מלשון הרמב"ם [הלכות פסולי המוקדשין, פרק א' הלכה ל"ז] שלא נקט הולכה לענין פסול זה.

שחיטה יש פסול מום בקרבן, ולא יפסול בזה אלא חסרון הפוסל בהלכות מומין, או שהוא פסול חדש, שצריך שיהיה לאחר השחיטה אותו פר שהיה מקודם, וכשנחסר ממנו אפילו משהו אין הוא הפר שהיה מקודם, ופסול. וכן נסתפק הקרן אורה אם צריך מום הפוסל בהלכות מומין או די בחסרון כל שהוא. והעלו מלשון הרמב"ם [הלכות פסולי המוקדשין, פרק א' הלכה כ"ט], שהוא פסול חדש שצריך שתהא הבהמה לאחר שחיטה כמו שהיתה מקודם. אולם, מכל מקום כתבו, שאף בדין זה של פר שהיה מקודם, לא יפסול אלא חסרון הפוסל בהלכות מומין, כי אם בהלכות מומין הוא כשר, לא נחשב חסרון. והגר"ז הוסיף, שמאידך גיסא, אם יהיה בו מום הפוסל בהלכות מומין, אולם אין בו חסרון, לא יפסל, כיון שלא נחסר ממנו, והיינו עדיין פר שהיה מקודם.

המנחת חינוך [מצוה רפ"ז אות ח'] כתב שהמטיל מום לאחר שחיטה חייב משום מטיל מום בקדשים, כי מאחר ולמדנו שקודם קבלה הרי הוא כקודם שחיטה לענין מום הרי שהושוו לכל הדינים, ואם יקריבוהו אחר כך גם כן יהיה חייב. אולם במצוה רפ"ח, אות ב' כתב שהזורק דם של בהמה זו שנעשתה בעלת מום לאחר השחיטה אינו עובר משום זריקת דם בעל מום, כי לאחר השחיטה לא שייך בעל מום אלא שגזירת הכתוב היא רק לפסולו משום פר שהיה כבר, ולכאורה